

TÁRSADALOMISMERET_12_TÁVOKTATÁS_1_V3

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

1, Tétel

Mi a politika? Mi a demokrácia ?

A politika fogalma. Alkotmány. A demokrácia alapelvei. A demokratikus társadalmi és állami berendezkedés fő sajátosságai, a demokratikus közélet fő jellemzői .

A hatalom megosztás elve.

A politika

A politika a polisz görög szóból ered, mely városállam tartalommal bír, azaz a városállamot vezetni, a közéletben részt venni, a hatalmat gyakorolni.

Politikai pluralizmus

Athéni népgyűlés Periklésszel

Egyidejűleg több politikai cselekvést jelent, ezt a törekvést természetesnek és elfogadottnak tekintik.

A modern pluralista politikai rendszer vonásai

A hatalmi erők nem összpontosulhatnak egy ember kezében.

Az állampolgároknak egyre több érdek csoportban kell tevékenykednie.

A politikai szférában bármilyen témát fel lehet vetni nyílt megvitatásra.

A pluralizmus egyfajta társadalmi pluralizmus is.

Közvélemény

A politikai döntéseknek a közvéleményen kellene alapulnia a demokratikus államokban

A közvéleményt a társadalom nyilvánossága felől kell kutatni.

A közvélemény népezületet jelent, tömegesen előforduló beállítódásokat jelent, amely jelentősen befolyásolja az emberek tömegmagatartását.

Politikai pártok

Önkéntes alapon szerveződő tagság

Saját adminisztrációval bíró szervezet

Jelöltekkel küldenek a választásokra, és támogatókat szerveznek

Érdekeket képviselnek, részt vesznek a politikai versengésben, a hatalomgyakorlást ellenőrzik, magatartásmintát közvetít az állampolgárok számára,

Alkotmány

A modern képviseleti demokráciák intézményei berendezkedésének alapelvei, alaptörvényei. Egy állam belső rendje, hatalmi ágak egymáshoz való viszonya rögzíti a társadalmi és politikai rend normatív alapjait. Az ország legfőbb jogforrása, amely irányadó a politikai és közintézmények működésében. Meghatározza az állampolgárok jogait és kötelességeit is. Tételesen felsorolja az emberi és állampolgári jogokat. Például szolgál az Amerikai Függetlenségi Nyilatkozat. Kötelezettségek a haza védelme, az adózás és gyermek iránti felelősség.

Az alkotmány és a gyakorlat ellentmondásai

- munkához való jog / munkanélküliség
- egyenlő munkáért egyenlő bér / a nők kevesebbet kapnak

-
- tulajdonhoz való jog / akinek nincs pénze nem jut lakáshoz

A demokrácia alapelvei

- alkotmányosan szabályozott képviseleti demokráciákról van szó
- tiszteletben tartják az alkotmányba foglalt emberi és polgári jogokat
- a kormányzati hatalomért több párt is eséllyel versenyezhet
- általános, egyenlő és titkos szavazati joggal dől el a hatalom
- az egyes államhatalmi szervek ellenőrzést gyakorolhatnak egymás felett

A hatalom megosztás elve

Három államhatalmi szerv működik a modern kapitalizmusban:

- 1, Törvényhozó hatalom- Parlament
- 2, Törvény végrehajtó hatalom _ Kormány
- 3, Jogszolgáltatás- Független Bíróság

A Kormány felelős a Parlamentnek

A Bíróságnak függetlennek és pártatlannak kell lennie a Parlamenttől, Kormánytól, és a pártrendszerrel

2, Tétel

Állampolgári jogok és kötelességek

Az állampolgárság fogalma. Az alapvető emberi jogok. Egyéni és közösségi jogok

Állampolgári kötelességek

Emberi jogok

Szabadságjog: tulajdonhoz való jogbiztonság, az elnyomással szembeni ellenállás.

Polgárjogok: közteherviselés, vallás-, szólás-, sajtószabadság, gyülekezéshez való jog, szavazati jog, népképviselés, törvény előtti egyenlőség

Minden személynek joga van az üldöztetés elől más országban menedéket keresni (emigrálni).

Állampolgárság

Az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata

Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata

3, Tétel

A törvényhozó és a végrehajtó hatalom a mai Magyarországon

A törvényhozó hatalom rendszere. A végrehajtó hatalom rendszere.

A köztársasági elnök szerepe

Államforma: köztársaság

A köztársaság élén a köztársasági elnök áll, akit öt évre választ meg a Parlament kétharmados többséggel.

Főbb államhatalmi szerveink:

1./ **Parlament** (Országgyűlés, Országház)

A parlament törvényhozó hatalmi szerv.

Törvényjavaslatokat szavaznak meg, amit a köztársasági elnök szentesít az aláírásával.

A **parlament tagjai** a pártok képviselői és a független képviselők.

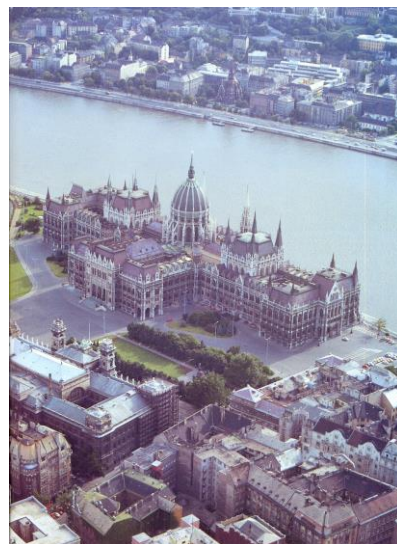
A parlamenti üléseket a **házelnök** bonyolítja le.

2./ **Kormány**

A kormánynak törvény végrehajtó szerepe van. A kormányfőt (miniszterelnök) a köztársasági elnök nevezi ki, és bízza meg kormányalakításra. Általában a kormányfő a győztes kormányból kerül ki. A kormány tagjai a miniszterek.

Minisztériumok: Önkormányzati és Területfejlesztési, Egészségügyi, Szociális és Munkaügyi, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési, Gazdasági és Közlekedési, Honvédelmi, Igazságügyi és Rendészeti, Környezetvédelmi és Vízügyi, Külügy, Oktatás és Kulturális, Pénzügy.

A minisztériumok az államigazgatás előbb felsorolt ágazataiért felelősek.

Országház-Budapest

Pl: A Honvédelmi Minisztérium a Magyar Honvédségért, az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium a Magyar Rendőrségért és a Határőrségért felelős. Az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzését, lebonyolítja a választásokat, regisztrálja a népesség nyilvántartását. A Pénzügyminisztérium a költségvetés elkészítéséért, kincstári gazdálkodás, a pénzügyek, a fizetési mérleg rendben tartásáért felelős. Nemzeti Erőforrás Minisztérium. Emberi Erőforrás Minisztérium.

Az egyes minisztériumokban jól képzett szakapparátus dolgozik. Ezt az apparátust **államtitkárok** irányítják, akiket a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevez ki. A politikai államtitkárok a kormány politikájának végrehajtásáról gondoskodnak az adott területen.

Egyéb közhivatalok

- Nemzeti Adó- és Vámhivatal
- ANTSZ

Köztársasági elnök

A köztársasági elnök az államfő. A Parlament választja meg öt évre (Göncz Árpád két ciklusban, majd Mádl Ferenc, Sólyom László, Schmidt Pál, Áder János). A fegyveres erők főparancsnoka, képviseli az országot külföldön, a legfőbb közjogi méltóság, hatalma szimbolikus, törvényjavaslatokat szentesít, joga van a törvényeket kezdeményezni, népszavazást kezdeményezhet, kérheti a törvényjavaslatok alkotmánybírósági felülvizsgálását, kitüntetések oszt, miniszterelnököket nevez ki, megválasztása nem esik egybe a parlamenti választásokkal.

Magyarországon 1989-90-ben rendszerváltozás zajlott le. 1985-ben kezdődő változások (gorbacsovi „peresztrojka”) nálunk is megnyitották a politikai reformok útját. Az MSZMP (Magyar Szocialista Munkáspárt) feloszlott, *utódpartja* az MSZP. Új párt jött létre az MDF (Magyar Demokrata Fórum).

1989. novemberében népszavazás döntött a köztársasági elnök választásáról. 1989. október 23-án kihirdették a köztársaságot. 1990 tavaszán **szabad választásokat** tartottak. A Magyar Köztársaság új államrendjét a Magyar Köztársaság Alkotmánya határozza meg.

A rendszerváltozás eredményeképp a **többpártrendszer** és a **demokrácia elveinek** megfelelő választójogi szabályozás került elfogadásra, amely alapelvei között deklarálja a **választójog általánosságát, egyenlőségét**, valamint a **szavazás titkosságát és közvetlenségét**.

Alkotmányos szervek

Országgyűlés

Kormány

Jelenleg működő magyar parlamenti pártok

Baloldali pártok

MSZP (Magyar Szocialista Párt) – LMP- Lehet Más a Politika

Jobboldali pártok

FIDESZ (FIDESZ Magyar Polgári Szövetség), KDNP (Kereszténydemokrata Néppárt),

Jobbik

4,Tétel

A bíráskodás és az erőszakszervezetek

A bíráskodás rendszere Magyarországon

A bíróság államhatalmi szerv, mely független a parlamenttől és a kormánytól.

Jogot és nem igazságot szolgáltató szerv.

A bíróság feladata az Alkotmány szerinti eljárás, az állampolgárok jogainak biztosítása és a bűncselekmények büntetése

A **bíró szerepe**: függetlennek, pártatlannak kell lennie, a törvényességet védelmezi, nem politizálhat.

A bírói jogszolgáltatás négy területe:

1,Polgári peres ügyek / tulajdonjogi, szerződési, örökösödési jogviták, vagyoni viták, családjogi ügyek,

Magán vagy jogi személyek keveredhetnek jogi vitába.

A felperes az , aki keresetet benyújtja, alperes az, aki ellen folyik a per, mindkettőjüket képviselheti ügyvéd.

2,Büntető perek/ A Büntető Törvénykönyv szerint jár el.

Az ügyész emelhet vádat, a vádlottat képviselheti az ügyvéd,

Bizonyítási eljárást indítanak a vádlott ellen, melynek szakaszai : nyomozás a rendőrség részéről, vádemelés az ügyészség részéről, tárgyalási szakasz/ ez maga a bírósági tárgyalás

3,Munkaügyi bíráskodás /vitatott elbocsátások, elmaradt végkielégítések, /

4,Közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata

A Bírói-ügyészi szervek felépítése

Helyi Bíróság / városi, kerületi / Megyei, Fővárosi Bíróság / másodfokú ítélet /

Táblabíróság - Legfelsőbb Bíróság / fellebbezhetetlen /

A legfelsőbb Bírósági elnököt az országgyűlés választja meg 6 évre, aki tájékoztatja az országgyűlést a bíróságok helyzetéről

5, Tétel

Önkormányzatiság és a helyi társadalom szervezetei

Önkormányzatiság fogalma. A helyi önkormányzatok szervezete és működése. A közigazgatás rendszere

Az önkormányzatok szerepe és működése

A települési önkormányzat jogállása, szervezete

A helyi önkormányzatokról szóló törvény értelmében települési illetve a területi önkormányzatokat különböztethetünk meg a jelenlegi önkormányzati rendszerben, melyeket a jogszabály összefoglaló néven helyi önkormányzatokként aposztrofál

A települési önkormányzatok olyan közjogi testületek, amelyek közfeladatok ellátásában vesznek részt. Az önkormányzat autonómiát - szervezeti függetlenséget - jelent, mely függetlenség alapján saját ügyeiben önálló döntési joggal rendelkezik.

A települési önkormányzat szervei:

- a polgármester,
- a képviselő-testület és bizottságai,
- a részönkormányzat testülete,
- a képviselő-testület hivatala (polgármesteri hivatal)

Feladata

- a településfejlesztés, a településrendezés,
- az épített és természeti környezet védelme,
- a lakásgazdálkodás,
- a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés és a csatornázás,
- a köztemető fenntartása,
- a helyi közutak és közterületek fenntartása,
- helyi tömegközlekedés szervezése és fenntartása,
- a köztisztaság és településtisztaság biztosítása,
- gondoskodás a helyi tűzvédelemről,

- közbiztonság helyi feladatai,
- közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban,
- közreműködés a foglalkoztatás megoldásában,
- az óvoda, az alapfokú nevelés és oktatás biztosítása,
- az egészségügyi, a szociális ellátásról, valamint a gyermek és ifjúsági feladatokról az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése,
- a közösségi tér biztosítása,
- közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása,
- a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása

Önkéntes alapon szerveződő tagság

Saját adminisztrációval bíró szervezet

Jelölteket küldenek a választásokra, és támogatókat szerveznek

Érdekeket képviselnek, részt vesznek a politikai versengésben, a hatalomgyakorlást ellenőrzik, magatartásmintát közvetít az állampolgárok számára,

